

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशमान सिंह राउत
माननीय न्यायाधीश डा.श्री मनोजकुमार शर्मा
फैसला

०७३-RB-०००१

मुद्दा: मूल्य अभिवृद्धि कर (आ.ब.२०६३।०६४)।

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन ललितपुर १

निवेदक
पुनरावेदक

विरुद्ध

याक एण्ड यति होटल.लि दरबारमार्ग काठमाडौं १

विपक्षी
प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने:-

प्रमुख कर प्रशासक, श्री खुमराज पुंजाली
ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन ललितपुर
संशोधित कर निर्धारण

निर्णय मिति:-२०६६।०१।३१

प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्ने:-

महानिर्देशक, शान्तबहादुर श्रेष्ठ, आन्तरिक राजस्व विभाग
प्रशासकीय पुनरावलोकन

निर्णय मिति:-२०६६।०३।१२

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय अध्यक्ष श्री दीपककुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री हरि पोखरेल
राजस्व सदस्य श्री मणिदेव भट्टराई
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं
फैसला मिति: २०६९।०५।१२

राजश्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको मिति २०६९।०५।१२ को फैसलाउपर राजश्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) अन्तर्गत ठूला करदाता कार्यालय हरिहर भवनको तर्फबाट पुनरावेदनको अनुमति पाउँ भनी निवेदन पर्न आएकोमा यस अदालतको मिति २०७३।०४।०६ को आदेशबाट पुनरावेदनको अनुमति भई पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भई पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यसप्रकार छ ।

तथ्य खण्ड

१. करदाता याक एण्ड यति होटल लि.को आ.व. २०६३।०६४ को कर, जरिवाना, थप दस्तुरसमेत गरी जम्मा रु.७,३९,८२८।- तिर्नु नपर्ने अथवा परिवर्तन गर्नुपर्ने कुनै ठोस प्रमाण भए १५ दिनभित्र पेस गर्नुहोला भन्ने बेहोरा उल्लेख गर्दै ठूला करदाता कार्यालयले मिति २०६६।१।२० मा प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश गरेको।
२. मिति २०६६।१।२० को प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशका सम्बन्धमा आफ्ना भनाई तथा प्रमाण जिकिर विभिन्न प्रकरणमा उल्लेख गर्दै आफूले कुनै कर तथा जरिवानाको रकम दाखिला गर्नु नपर्ने भन्ने समेतको जबाफ पत्र करदाता याक एण्ड यति होटल लि. ले मिति २०६६।१।२३ मा ठूला करदाता कार्यालयमा पेस गरेको।
३. करदाता याक एण्ड यति होटल लि.को तर्फबाट जबाफ पेस भए तापनि उपरोक्त कर निर्धारण आदेशउपर करदाताले लिएको जिकिर कानूनसम्मत नदेखिएकोले प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशमा कुनै परिवर्तन गर्नुपर्ने नदेखिएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(३) बमोजिम अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्न ठूला करदाता कार्यालयले मिति २०६६।१।३१ मा निर्णय पर्चा खडा गरेको।
४. आर्थिक वर्ष २०६३।०६४ को करदाता याक एण्ड यति होटल लि.को जम्मा कर रु.७,३९,८२८।रकम तिर्नुपर्ने देखिएको हुँदा उक्त रकम १५ दिनभित्र दाखिला गर्नुहोला भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६६।१।३१ मा अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी भएको।
५. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६६।१।३१ मा भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेशउपर चित्त नबुझी करदाताले आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशक समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा करदाताको दाबी जिकिर, सम्बन्धित

ठूला करदाता कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा सक्कल फायल संलग्न कागजातहरू अध्ययन गर्दा कार्यालयले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १७ बमोजिम समानुपातिक कर कट्टीको हिसाब गरी मूल्य अभिवृद्धिकर ऐन, २०५२ को दफा २० र नियमावली, २०५२ को नियम २९(३) बमोजिम गरेको कर निर्धारण मिलेकै देखिँदा सोउपर करदाताको जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर्छ भनी मिति २०६६।३।१२ मा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय।

६. ठूला करदाता कार्यालयको निम्न शीर्षकमा कर लगाउने गरी मिति २०६६।१।३१ मा भएको निर्णय पर्चा र मिति २०६६।१।३१ मा गरेको अन्तिम कर निर्धारण आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी मिति २०६६।३।१२ को आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयसमेत बदर गरी उक्त आदेश बमोजिमको कुनै कर र जरिवाना, थप दस्तुर र ब्याजसमेत नलाग्ने निर्णय गरिपाउँ भन्दै यस न्यायाधिकरणमा करदाताको तर्फबाट मिति २०६६।६।२ मा पुनरावेदन पत्र पेस भएको।

- कर्मचारीको खाना खर्च अन्तर्गतको खर्चमा लागेको कररु.६५,१२३।-

- बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity अन्तर्गत लागेको कर.....रु.२९,५२,३३२।-

७. स्टाफ खानामा भएको खर्चमा मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट दाबी गर्दा समानुपातिक कर कट्टी दाबी गर्नुपर्नेमा नगरेको भनी मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्ने गरी भएको सुरु कार्यालयको निर्णय फरक पर्न सक्ने हुँदा अ.वं. २०२ नं. बमोजिम छलफलको लागि सरकारी वकिल, आन्तरिक राजस्व विभागलाई पेसीको सूचना दिई नियमानुसार पेस गर्नु भनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०६६।१२।१८ मा भएको आदेश।

८. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६६।१।३१ को अन्तिम कर निर्धारण गर्ने निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६६।३।१२ को निर्णयमा स्टाफ ड्युटी मिल्स तथा फुट बेभरेजमा मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउने गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म उल्टी हुने ठहर्न्याई मिति २०६९।५।१२ मा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट भएको फैसला ।

९. विपक्षी करदाता याक एण्ड यति होटल लि.ले होटलमा काम गर्ने कर्मचारीलाई खुवाइएको

खाना सो व्यवसायको प्रवर्द्धनको लागि नै हुने हुँदा खर्च दाबी गरेको करदाताले उक्त बमोजिमको खर्च गर्दा के कति खरिदमा खर्च कट्टी दाबी गरेको छ र के कति खरिदमा खर्च कट्टी दाबी गरेको छैन भन्नेतर्फ कुनै विवरण पेस गर्न नसकेको अवस्थामा एउटै Inventory बाट व्यवसायिक र स्टाफलाई खाना खुवाउने खर्चमा समेत प्रयोग हुने स्पष्ट तथ्य अविवादित रहेको अवस्थामा राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले फैसला गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १७ बमोजिम उक्त खर्चमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर समानुपातिक हिसाबले गर्नुपर्ने भनी तथा ऐ. दफा २० बमोजिम भए गरेको तर्फ खास कुनै विवेचना विश्लेषण गरिएको छैन। त्यस्तै नाफा नोक्सान हिसाबको बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity खर्च अन्तर्गतको Entertainment वा Consumption तर्फको खर्चका सम्बन्धमा नियमानुसार कर विजक जारी गरी मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन नगरेको विषय अविवादित रहेको अवस्थामा करदाताले मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्न पर्ने कानूनी दायित्व रहने नै अवस्थामा थप विश्लेषण गर्नु वाञ्छनीय हुन आउँदैन। ग्राहकलाई दिइएको सेवा बापत मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नुपर्नेमा बिल विजक नै जारी नगरी कानूनी अपेक्षा पुरा नगरेको करदातालाई कानूनीबमोजिम कर निर्धारण भएको र यस्ता विषयले समग्र राजस्व संकलनमा प्रभाव पार्ने विषयतर्फ समेत समुचित व्याख्या विश्लेषणसमेत गरिएको छैन। तसर्थ उपभोक्ताले नै व्यहोर्नुपर्ने प्रकृतिको मूल्य अभिवृद्धि करलाई कारोबार गरी नाफा आर्जन गर्ने प्रकृतिका कानूनी व्यक्तिहरूले विधायिकाको मनसाय विपरीत कर छुट माग गर्ने तथा त्यस्तो बेरितको मागलाई सदर गर्ने राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको फैसला राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) बमोजिम त्रुटिपूर्ण भएकोले साबिककै कर निर्धारण आदेशबमोजिम गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन ललितपुरको तर्फबाट यस अदालतमा दर्ता हुन आएको पुनरावेदनको अनुमति पाउँ भन्ने निवेदनपत्र ।

१०. यस्तै प्रकृतिको मूल्य अभिवृद्धि कर सम्बन्धी विवादमा यस अदालतबाट मिति २०७०।५।७ मा अनुमति प्रदान भएकोले यसमा पनि सोही आधार प्रमाणबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) बमोजिम पुनरावेदनको अनुमति प्रदान गरिदिएको छ। नियमबमोजिम गर्नु भन्नेसमेत बेहोराको मिति २०७३।४।६ मा यस अदालतबाट भएको आदेश।

यस अदालतको ठहर

११. नियमबमोजिम पेसी सूचीमा चढी निर्णयार्थ पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् उपन्यायाधिवक्ता श्री हरिशंकर ज्ञवालीले ठूला करदाता कार्यालयले करदाता याक एण्ड यति होटल लि.लाई कर्मचारीको खाना खर्चमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर समानुपातिक हिसाबमा मात्र कर कट्टी दाबी गर्नुपर्नेमा पुरै दाबी गरेको भनी कर तथा जरिवाना लिएको तथा Entertainment [F&B] मा गरिएको खर्चमा मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउन मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ८(१) बमोजिम मिलेको हुँदा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला उल्टी हुनुपर्दछ भनी गर्नुभएको बहस तथा विपक्षी याक एण्ड यति होटलका तर्फबाट उपस्थित विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठले कर्मचारीको खाना खर्च समानुपातिक हिसाबमा मात्र कर कट्टी दाबी गर्नुपर्ने भन्ने होइन। Entertainment [F&B] मा गरिएको खर्चमा मूल्य अभिवृद्धि कर लगाएको मिलेन। यो रकम आम्दानी हुने शीर्षकमा खर्च गरेको होइन् साथै यीनै शीर्षक अन्तर्गत भएका खर्चलाई आयकरमा स्वीकार गरेको छ। तसर्थ, राजस्व न्यायाधिकरणबाट भएको फैसला मिलेको हुँदा सदर हुनुपर्दछ भनी गर्नुभएको बहससमेत सुनियो ।
१२. उपरोक्त तथ्य एवं बहस जिकिर भएको प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न कागजातसमेत अध्ययन गरी हेर्दा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंले मिति २०६९।०५।१२ मा गरेको फैसला मिलेको छ, छैन ? पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्छ पुग्दैन ? सो सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।
१३. निर्णयतर्फ विचार गर्दा करदाता याक एण्ड यति होटल लि.को आ.व. २०६३।०६४ मा उक्त होटलले खर्च गरेको स्टाफ ड्यूटी मिल बापतको खर्च रु.५,००,९४७।—को मूल्य अभिवृद्धि कर मध्ये मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १७(३) तथा ऐ. नियमावलीको नियम ४०(४) को व्यवस्था अनुसार सामानुपातिक हिसाब गर्दा हुन आउने मूल्य अभिवृद्धि कर रु.६५,१२३।- कर कट्टी नपाउने र करदाताले बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity खर्च अन्तर्गत entertainment (food & Deverage वा consumption) मा दाबी गरेको रकम रु.२९,५२,३३२।- मा कर विजक जारी गरी मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन गरेको नपाईएको भनी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) बमोजिम कर निर्धारण गरी दफा २९(२) बमोजिम जरिवानासमेत लगाईएको

ठूला करदाता कार्यालयले गरेको मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय कानूनसम्मत हुँदा राजश्व न्यायाधिकरण काठमाडौंले कर्मचारीको खाना खर्च अन्तर्गतको खर्चमा तथा बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity अन्तर्गत मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउन नमिल्ने भनी गरेको फैसला त्रुटीपूर्ण हुँदा बदर गरिपाउँ भन्ने मुख्य पुनरावेदन जिकिर रहेको पाइयो।

१४. ठूला करदाता कार्यालयले कर निर्धारण गर्ने निर्णय गर्दा एकातर्फ करदाता याक एण्ड यति होटल लि.ले आ.ब. २०६३।०६४ मा कर्मचारीको खाना खर्च अन्तर्गत देखाएको खर्च रकमलाई कर अधिकृतले अन्यथा भन्न सकेको अवस्था छैन भने अर्कोतर्फ उक्त निर्णयमा करदाताले कर्मचारीको खाना खर्चमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर समानुपातिक हिसाबमा मात्र कर कट्टी दाबी गर्नुपर्नेमा पुरै दाबी गरेको भनी कर तथा जरिवाना लिएकोमा त्यसरी समानुपातिक दरले मात्र करकट्टी पाउने स्पष्ट एवं वस्तुनिष्ठ कानूनी आधार र कारण खुलाएको पाइँदैन। करदाताले त्यस्तो खर्चमा तिरेको करको केही अंश मात्र कट्टी गर्न पाउने पुरै दाबी गर्न नपाउने भनी निर्णय गर्दा कर अधिकृतले स्पष्ट कानूनी आधार उल्लेख गर्न सक्नुपर्नेमा सो गरेको नदेखिँदा करदाताले खर्चमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर मध्ये केही अंशलाई मूल्य अभिवृद्धि करकट्टी गर्न नपाउने भनी कर अधिकृतले अस्वीकार गर्न मिल्ने देखिन आएन। त्यस्तैगरी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ५ र १२ ले करदाताले वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा प्रापकसँग लिएको मूल्यमा कर लाग्ने व्यवस्था गरेको सन्दर्भमा हेर्दा ठूला करदाता कार्यालयले गरेको उक्त निर्णयमा बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity अन्तर्गतको Entertainment [F&B] वा Consumption खर्चमा कर विजक जारी गर्नुपर्नेमा सो नगरेकोले कर तथा जरिवाना लगाउने भनिएकोमा करदाताले खर्च दाबी गरेको उक्त रकम करदाताले वस्तु वा सेवा बिक्री गरेको रकम हो वा करदाताले आफ्नो व्यापार प्रवर्द्धनको लागि गरेको खर्च हो भनी निर्णयमा खुलाएको समेत पाइँदैन। करदाताले गरेको बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and Publicity अन्तर्गतको Entertainment [F&B] वा Consumption खर्च बापतको रकम करदाताले वस्तु वा सेवा बिक्रीको प्रतिफलको स्वरूप प्राप्त गरेको मूल्य हो भन्ने देखिने स्पष्ट आधार उल्लेख नगरी करदाताको खर्च रकममा कर र जरिवाना लिने गरी ठूला करदाता कार्यालयले गरेको निर्णय मिलेको देखिँएन। यस्तो अवस्थामा करदाता याक एण्ड यति होटल लि.ले स्टाफ खाना

खर्चतर्फ समानुपातिक कर कट्टी नगरेको र बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and publicity खर्च अन्तर्गतको Entertainment [Food and Beverage वा Consumption] मा मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन नगरेको भनी मूल्यमा अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्ने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६६।०१।३१ को निर्णय पर्चा र सो लाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६६।०३।१२ को निर्णय पर्चा न्याय र कानूनसम्मत नभएको भनी उल्टी हुने ठहर्‍याई मिति २०६९।५।१२ मा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट भएको फैसला बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयले गरेको कर निर्धारण सदर हुनुपर्छ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

१५. अतः उपरोक्त आधार प्रमाण समेतबाट करदाता याक एण्ड यति होटल लि.ले स्टाफ खाना खर्चतर्फ समानुपातिक कर कट्टी नगरेको र बिक्री प्रवर्द्धन तथा Public Relation and publicity खर्च अन्तर्गतको Entertainment [Food and Beverage वा Consumption] मा मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन नगरेको भनी मूल्यमा अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्ने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६६।०१।३१ को निर्णय पर्चा र सो लाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६६।०३।१२ को निर्णय पर्चा न्याय र कानूनसम्मत नहुँदा उल्टी हुने ठहर्‍याई मिति २०६९।५।१२ मा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदक नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत फैसलाको प्रति विद्युतीय प्रणालीमा अपलोड गरी दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: शिवप्रसाद पराजुली

कम्प्युटर अपरेटर: सुप्रभा अर्याल

इति संवत् २०७८ साल मंसिर २० गते रोज २ शुभम्
..... ।